

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

YM16/400/2012

LAUSUNTO/ LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI YMPÄRISTÖN- SUOJELULAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Ympäristönsuojelulain uudistuksen tavoitteena on luonnoksen mukaan lupa- ja valvontajärjestelmän keventäminen muun muassa valvonnan suunnitelmallisuutta ja riskiperusteisuutta lisäämällä. Osa valvonnasta esitetään maksulliseksi, millä pyritään lisäämään valvontaan kohdistettavia voimavaroja. Kuopion kaupungin ympäristönsuojelupalvelut pitää lain tavoitteita kuntien kannalta tärkeinä. Valvonnan maksullisuuden käyttöönotto antaa kunnille lisää voimavaroja valvonnan toteuttamiseen. Maksullisuuden edellytyksenä olevat lakisääteiset valvontasuunnitelmat eivät muodostune ongelmiksi, sillä riskiarviointiin perustuvat valvontasuunnitelmat ovat jo tällä hetkellä varsin yleisesti kunnissa käytössä.

Luonnoksen yksityiskohtaisesta sisällöstä Kuopion kaupungin ympäristönsuojelupalvelut esittää seuraavaa:

1 luku, 5 §

Tärinä esitetään edelleen sisällytettäväksi ympäristön pilaantumisen määritelmään. Tärinän osalta on kuitenkin aiheutunut jatkuvasti epäselvyyttä ympäristönsuojelulain soveltamisesta louhintatöihin ja kivenlouhintaan. Räjätystöihin on omaa lainsäädäntöä, johon sisältyy myös vastuu mahdollisesti aiheutetuista haitoista. Ympäristölainsäädännön puolella ei liikenteen aiheuttamaa tärinää lukuun ottamatta ole referenssiarvoja tai arviointimenetelmiä, joilla tärinän haittoja arvioitaisiin luotettavasti ja objektiivisesti. Ympäristönsuojelulain soveltamista erityisesti räjäytystöiden tärinään sekä rakennustöissä että kivenlouhinnassa tulee selkeyttää nykyisestä.

1 luku, 11 §

Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja koskevaa pykälää ei luonnoksen mukaan sovelleta, jos lupaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lain tavoitteena olevan luonnon monimuotoi-

suuden kannalta ei kuitenkaan ole merkitystä sillä, mikä viranomaisen toiminnan sijoituspaikkaa tarkastelee. Valtakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien luonnonarvojen turmeltuminen on pystyttävä estämään kaikissa tapauksissa.

Esitetyn kaltainen rajausta johtaa myös siihen, että pykälää sovelletaan samankaltaiseen toimintaan eri tavoin riippuen siitä, mikä viranomaisen toiminnan luvittaa. Esimerkkejä tällaisista toiminnoista ovat muun muassa kivenlouhimot ja jätteenkäsittelytoiminnot. Normaalisti kuntien vastuulle kuuluvat kivenlouhimot siirtyvät aluehallintovirastojen käsiteltäviksi, mikäli niihin liittyy jätteenkäsittelyä. Jätteenkäsittelyssä puolestaan rajana on jätemäärä, jolloin yli 10 000 t/v käsittelevät toiminnot kuuluvat aluehallintovirastoille. Ympäristövaikutuksiltaan toiminnot ovat lähes samanlaisia.

Luonnonarvojen arviointivelvoitetta ei ympäristönsuojelupalvelujen mielestä tule rajata viranomaisen toimivallan mukaan. Rajausperusteena tulisi käyttää esimerkiksi tiettyjä toimintoja tai toimialoja riippumatta siitä, mikä viranomaisen asiaa käsittelee.

Luonnonarvojen arviointivelvoite tuo merkittävää uutta sisältöä monia toimintoja koskevaan ympäristölupamenettelyyn. Arvioinnin yhtenäistämiseksi tarvitaan lisäohjeistusta muun muassa arvioinnin laajuudesta, tarkkuudesta ja menetelmistä.

1 luku, 15 ja 16 §:t

Maaperän ja pohjaveden pilaamiskieltoa tulisi yhtenäistää siten, että molemmissa pykälissä viitataan yhtenevästi jätteisiin, aineisiin sekä organismeihin ja mikro-organismeihin.

1 luku, 20 §

Työkoneiden ja laitteiden osalta säädetään velvoitteesta, joka ulottuu mm. huoltoihin, kunnossapitoon ja käyttöön. Yleisenä velvollisuutena tätä voidaan pitää hyväksyttävänä. Ympäristönsuojeluviranomaisilla on kuitenkin hyvin vähän mahdollisuuksia ja asiantuntemusta valvoa ja puuttua kaikkien markkinoille hyväksytyjen työkoneiden ja laitteiden huoltoon, kunnossapitoon ja käyttöön. Tältä osin velvollisuus jäänee hyvin yleisluontoiseksi kirjaukseksi.

4 luku, ympäristöluvan tarve

Luvanvaraisten toimintojen vähentämiseen pyrkineiden säädösmuutosten tosiasialliset vaikutukset ympäristölupien määrään ovat ainakin toistaiseksi olleet varsin vähäisiä. Samaan aikaan on tapahtunut muutoksia, jotka ovat lisänneet erityisesti kuntien käsittelemien ympäristölupien määriä. Lupien määrää on lisännyt etenkin kivenlouhintaa ja – murskausta koskevan tulkinnan kiristyminen. Myös erilaiset jätemateriaalien ja biopolttoaineiden murskausluvut ovat lisääntyneet huomattavasti viime vuosina.

Lupien määrän vähentämiseksi tulisi edelleen siirtää uusia toimintoja, kuten pienimuotoinen jätteenkäsittely, rekisteröintimenettelyyn. Eläinsuojien siirtäminen rekisteröinnin piiriin edellyttäisi valtion hallinnon ja kuntien tietojärjestelmien yhtenäistämistä ja kehittämistä. Maatalouden normiohjaus ympäristönsuojelumääräyksillä ei ole onnistunut, koska toimintatavat maataloilla muuttuvat koko ajan. Rekisteröinti ei vähennä valvonnan määrää kunnissa.

5 luku, 41 §

Hakemuksen laatijan riittävää asiantuntemusta koskeva vaatimus on vaikeasti todennettavissa. Lähtökohtanaan on, että lupahakija vastaa hakemuksesta ja sen tiedoista ja niiden paikkansapitävyydestä. Luonnoksesta ei käy ilmi, kuinka menetellään, jos lupaviranomainen on eri mieltä hakijan kanssa hakemuksen laatijan asiantuntemuksesta.

6 luku, 53 §

Vaatimus eräiden suunnitelmien ja ohjelmien huomioon ottamisesta luvassa sisältyy jo nykyiseen ympäristönsuojelulakiin. Käytännössä vaatimus on kuitenkin jäänyt varsin epämääräiseksi ja edellyttää lisää konkretisointia ja ohjeistusta.

6 luku, 59 §

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen ympäristöluvuissa on tähän saakka ollut melko sattumanvaraista ja osin epämääräistäkin. Samanlaisia vaikeuksia on odotettavissa materiaalitehokkuuden osalta. Lupaviranomaisten eri toimintojen yksityiskohtaista energia- ja materiaalitehokkuutta koskeva asiantuntemus on varsin rajallinen. Tehokkaiden määräysten antaminen asiasta edellyttäisi syvällisiä tietoja yksittäisistä prosesseista, laitteista jne.

Energia- ja materiaalitehokkuuden edistämässä ensisijaisena tulisi pitää edelleen erilaisia sopimusmalleja, katselmustoimintoja ja vastaavia. Monien erillisten ja osin päällekkäisten ohjauskeinojen käyttöä tulisi välttää.

6 luku, 61 §

Jätelain 19 §:n 2 momentin mukaisen läheisyysperiaatteen noudattaminen ympäristöluvissa tiukasti ja yksiselitteisesti on osoittautunut vaikeaksi. Jätehuoltopalvelut toimivat nykyisin pitkälti liiketaloudellisin periaattein ja markkinat ovat osin jopa valtakunnallisia.

8 luku, 91 §

Ympäristölupien raukeamista koskevaa kohtaa tulisi täydentää siten, että raukeamista koskevat säännökset käsittäisivät kaikki ne rekisteröidyt toiminnot, joiden raukeamisesta ei ole säädetty erikseen. Polttonesteiden jakeluasemia, pieniä polttolaitoksia ja asfalttiasemia koskevien lupien raukeamisesta on säädetty kyseisissä asetuksissa. Muun muassa jätelain 100 §:n nojalla rekisteröitävien toimintojen (esim. jätteenkeräilypaikat) osalta raukeamista koskeva sääntely kuitenkin puuttuu.

8 luku, 94 §

Luvan vähäistä muutosta koskevan säännöksen soveltamisala ei käy riittävän hyvin ilmi lakiluonnoksesta. Vähäisen muutoksen ja 92 §:n mukaisen luvan muuttamisen rajaa tulisi selventää perusteluosassa.

16 luku, 155 §

Ympäristönsuojelulain muutoksen (196/2011) voimaantulosäännökseen on liitetty kiinteistön haltijoiden ikää koskeva poikkeama, jonka mukaan lain 27 c §:n nojalla säädettyjä käsittelyvaatimuksia ei sovelleta, mikäli kiinteistöllä vakituisesti asuva haltija tai haltijat ovat lain voimaan tullessa täyttäneet 68 vuotta. Kyseistä kohtaa ei ole sisällytetty käsiteltävänä olevaan lakiluonnokseen eikä siihen ole otettu kantaa myöskään perustelujen puolella. Mikäli iän perusteella saatava vapaus talousjätevesien käsittelyvelvollisuudesta on tarkoitus pitää voimassa myös uuden lain voimaan tullessa, kyseinen kohta on lisättävä lakiluonnokseen.

20 luku, 200 §

Kunnalle perittävä maksu saa luonnoksen mukaan vastata enintään suoritteiden tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia, mikä vastaa nykyisinkin käytössä olevaa käytäntöä. Suomen Kuntaliiton tekemien selvitysten mukaan kuntien perimissä maksuissa on kuitenkin erittäin suurta vaihtelua. Kuntien perimiä maksuja olisi pystyttävä yhtenäistämään toiminnanharjoittajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi.

Lea Pöyhönen
ympäristöjohtaja

Eila Pulkkinen
ympäristönsuojelusuunnittelija

Jakelu

Ympäristöministeriö